

Durmuş Hocaođlu

Ne Bahasına ve Neye Mâlolursa Olsun, Bir Sanâyi' Toplumu Olmak

Yeniçağ, “Analiz”., 06 Ekim 2008, Pazartesi., s.08
“Analiz” Sıra No: 699; 2008-090; Ekim-03

YENIÇAĞ

İslâm dünyasının trajedisi üzerine kaleme aldığım seri yazı üzerine bir mektup gönderen Sayın Evren İşbilen, şunları yazıyor:

Geçenlerde İş Bankası Kültür Yayınları Hasan Ali Yücel Klasikler dizisinden yayımlanan Galileo Galilei'nin “İki Büyük Dünya Sistemi Hakkında Diyalog” adını taşıyan baş eseri bilim yazarı Sayın Reşit Aşçıoğlu tarafından Türkçe'ye çevrilmiş bulunmaktadır. Aynı zamanda kapı komşum olan Sayın Aşçıoğlu bu kitabın dilinin ve konusunun çok zor olduğundan 3-4 asırdan beridir Türkçe'ye çevril(e)mediğini söyledi bana. Ayrıca Habertürk'de katıldığı bir TV programında şunları söyledi: “Türkiye'de bilim Cumhuriyet'le, Atatürk'le başlamıştır, ondan öncesi 'vardır bir hikmeti zihniyetidir’” dedi...

Şimdi kendi kendime sorguladığım zaman bu biraz ideolojik indirgemecilik ve kestirmecilik gibi geliyor. İslam medeniyetinin Yunan felsefesi ve bilimi üzerine kurulduğunu ve bunu Osmanlı'nın da tevarüs ettiği gözönüne alınırsa her şeyi 1923'den başlatmak doğru mudur? Osmanlı Türkleri'nin hiç mi bir bilimsel katkısı yoktur dünya bilim literatürüne? Kendimizi bu denli küçültmemiz yerli oryantalizm olmaz mı? “Kendimizi Zulu kabileleri seviyesine niye kendi elimizle indirgiyoruz?” gibi sorular aklıma geliyor.

Öte yandan, benim de gezdiğim Gülhane Parkı'nda kurulan İslam Bilim Tarihi Müzesi'ni kuran görüş (...) tam tersini iddia ediyor..

Siz bu konuda ne diyorsunuz? Hangi görüş daha objektif?

Öncelikle belirtmem gerekir ki, Osmanlı'nın ilim ile hiç iştiğal etmediği şeklinde birşey söylenemez ve ben de söylemedim. Bu konuda ““Osmanlı Düşüncesi Nasıl Anlaşılabilir?” başlıklı bir makale kaleme alan, sâhasında çok birikimli, kıymetli dostum Sayın Tahsin Görgün'ün de haklı olarak üzerinde durmakta olduğu gibi[*], henüz bu konudaki kaynaklarımız tam olarak değerlendirilmiş değildir. Ayrıca, daha da iddialı olup, bil'akis, çok önemli ilmî çalışmalar yapılmış olduğunu ileri sürenler de bulunmaktadır. Meselâ Prof. Asım Yıldız, şu anda künyesini veremeyeceğim, akademik olmayan bir dergide – *İnsan ve Kâinat*, sayı 14 olmalı – yayınlanan bir makalesinde, Mîmar Sinan'ın (1489-1588), Robert Hook'a (1635–1703) atfedilen ve 1675'e tarihlenen Elastisite Kanunu'nu ve modern inşaat mühendisliğinin en temel teorilerinden olan

Kabuk Teorisi'ni (*Shell Theory*) keşfettiğini yazıyordu; fakat kendisi de bir inşaat mühendisliği profesörü olan Yıldız'ın bu popüler yazısında hiçbir teknik detay ve referans olmadığı için millî asabiyeyi doyumunun dışında birşey vermiyordu.

İmdi demek istediğim şudur:

BİR: Bilhassa Viyana hezîmetinden sonra bu vâdide “birşeyler yapılması” gerektiği fikri uyanır gibi olmuşsa da hemen dâimâ, hiçbir destek görmeyen şahsî çalışmalarla sınırlı kalmış, sistematik ve en önemlisi – ama “en önemlisi” gerçekten – dünya ilmine makro çapta katkı sağlayacak birşeyler üretilebildiğine dâir henüz ortaya elle tutulur müşahhas ve mücessem belgeler konmuş değildir. Keşke olsa; bütün yazdıklarımı yırtar atarım. Eğer duâ ve temennî ile olacaksa duam ve temennim odur ki, Şâir'in “*Belki hâlâ o besteler çalınır gemiler geçmeyen bir ummanda*” mısraında ifâde ettiği gibi, belki hâlâ keşfedilmemiş gizli bir Newton'umuz, bir Maxwell'imiz, bir Carnot'muz, bir Boltzmann'ımız, bir Riemann'ımız vardır; belki; yine de ümidimizi kesmeyelim, “*mümkün ola deryâ tutuşa*” misâli; ama bu kadarını ümîdetmek hayâl gücünün bile ötesinde görünüyor bana ve nitekim Sayın İşbilen'in bahsettiği, burada ismini zikretmek istemediğim ilim tarihçilerimiz bugüne dek henüz böyle birşeyi kanıtlayabilmiş değildir.

İKİ: İslâm dünyasında – ve bilhassa ölünceye kadar İslâm dünyasının tek temsilcisi ve “babası” olan Osmanlı'da – ilmin, dünyayı değiştirici büyük gücü hiç anlaşılmamış, yâni hâli hazırdaki dünyanın gidişâtı iyi okunamamıştır ve bu yetmezlik hemen-hemen aynıyla, bütün abartılı-kabartılı “akılcılık-bilimcilik” iddialarıyla tezdad teşkil edecek tarzda Cumhuriyet'e de intikal etmiştir. Bu ikincisinden sonra bahsedeceğim; ama şimdilik şu kadarını söylemekle iktifâ edeyim bâri: Ne Osmanlı'da ve ne de Cumhuriyet'te “**ne bahasına ve neye mâl olursa olsun**” – bir kere daha ve vurgu ile yazıyorum: “**akıl almaz bir ihtirasla ve ne bahasına ve neye mâl olursa olsun, velev ki ucunda ölüm bile olsa**” – mutlaka ve behemehâl **sınâileşmek ve bir sanâyi' toplumu olmak** gibi bir fikir yoktur; hiç yoktur, hiç olmamıştır ve bugün dahi yoktur, olacağına dâir bir ümit de yoktur yakın zaman için ne yazık ki.

[*] Tahsin Görgün., “Osmanlı Düşüncesi Nasıl Anlaşılabilir? - Osmanlı Düşüncesi'nin Araştırılmasında Karşılaşılan Bazı Zorluklar Üzerine”., *Türklük Araştırmaları Dergisi.*, Sayı: 13-14, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi., İstanbul, Eylül 2003., ss.29-46 Erişim: www.durmushocaoglu.com adresinden “Kütüphane”ye giriniz (1.33 MB) PDF dosyası: http://www.durmushocaoglu.com/data/kutuphane/4_Osmanli_Dusuncesi_Nasil_Analisilabilir.pdf

Mîmar Sinan ve Robert Hook: Elastisite Kanunu hangisinin?